

POSTANOWIENIE

Dnia 19 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Krajewski

w sprawie z powództwa M. J.
przeciwko A. F.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 19 marca 2021 r.,
na skutek skargi powoda
o stwierdzenie niezgodności z prawem
prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w K.
z dnia 27 marca 2019 r., sygn. akt II Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 1.800 (tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania wywołanego wniesieniem skargi,**
- 3. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w K. na rzecz adwokata J.K. kwotę 1.800 (tysiąc osiemset) złotych powiększoną o podatek od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu wywołanym skargą.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 27 marca 2019 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Rejonowego w K. z 24 maja 2018 r., którym oddalono powództwo o zapłatę. Sąd Okręgowy uznał za nieuzasadniony podnoszony przez powoda zarzut nieważności postępowania, a także nie uznał wiarygodności twierdzeń, zgodnie z którymi powód, dokonując wpłat na rachunki bankowe pozwanej, czynił to celem przekazania środków na spłatę zaciągniętego przez nią kredytu. W ocenie Sądu Okręgowego powód nie wykazał również, że czynił nakłady na samochód należący do majątku odrębnego pozwanej.

Powód wniósł o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w K., zarzucając mu naruszenie:

- art. 6 k.c. przez błędną wykładnię pojęcia ciężaru dowodu i uznanie, że obowiązkiem powoda jest udowodnienie każdej okoliczności związanej z dochodzonym roszczeniem bez względu na okoliczności sprawy,

- art. 753 § 2 k.c. przez wadliwe uznanie, że powodowi nie przysługuje roszczenie o zwrot wydatków i nakładów oraz zwolnienie od zobowiązań, które powód zaciągnął przy prowadzeniu spraw pozwanej, ponieważ w czasie małżeństwa nie żądał od pozwanej wynagrodzenia za czynności podejmowane w jej interesie, podczas gdy działał jako *negotiorum gestor*,

- art. 735 § 1 i 2 k.c. przez błędną wykładnię i niezasadną odmowę rozliczenia nakładów w związku z osobistym reprezentowaniem interesów pozwanej, podczas gdy powód był jej pełnomocnikiem, działał na jej zlecenie, którego cechą jest odpłatność,

- art. 379 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 386 § 2 k.p.c. przez dopuszczenie do udziału w postępowaniu pełnomocnika pozwanej, który nie był należycie umocowany,

- art. 167 k.p.c. w zw. z art. 168 § 1 k.p.c. przez zaniechanie wydania postanowienia co do zasadności wniosku pełnomocnika pozwanej o przywrócenie terminu do złożenia sprostowania pełnomocnictwa, mimo że był to obowiązek sądu,

- art. 229 k.p.c. wobec nieuznania za udowodnione faktów wprost przyznanych w toku postępowania przez pozwaną,

- art. 405 k.c., gdyż w razie uznania, że stron nie łączył żaden stosunek prawny, niedokonanie rozliczeń prowadzi do bezpodstawnego wzbogacenia pozwanej kosztem powoda.

Powód w skardze podniósł, że nie przysługują mu inne środki prawne pozwalające na wzruszenie zaskarżonego orzeczenia, co wynika m.in. z weryfikacji przesłanek wznowienia postępowania.

W skardze zawarto wniosek o zasądzenie na rzecz pełnomocnika powoda z urzędu nieopłaconych kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na skargę pozwana wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania i zasądzenie od powoda kosztów postępowania skargowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem przysługuje stronie od prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, gdy przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe (art. 424¹ § 1 k.p.c.). Do wymagań konstrukcyjnych skargi wynikających z art. 424⁵ § 1 k.p.c. należy m.in. wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe (pkt 5).

Celem skargi jest uzyskanie prejudykatu umożliwiającego dochodzenie od Skarbu Państwa roszczeń odszkodowawczych za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej polegające na wydaniu orzeczenia. Z przywołanych przepisów wynika, że założeniem ustawodawcy było postawienie skarżącemu wymagania, aby uczynił to, co jest możliwe, by nie dopuścić do powstania szkody. Skarżący powinien wykorzystać wszystkie istniejące w systemie prawnym środki w celu wzruszenia orzeczenia, a dopiero ich bezskuteczność lub brak może uzasadniać powstanie odpowiedzialności Skarbu Państwa. Postępowanie wywołane skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia ma w związku z tym charakter wyłącznie subsydiarny, także względem nadzwyczajnych środków zaskarżenia.

Zgodnie z art. 401 pkt 2 k.p.c. można żądać wznowienia postępowania, jeżeli strona nie była należycie reprezentowana. Podnosząc zarzut naruszenia art. 379 pkt 2 k.p.c., powód powołał się na właśnie tego rodzaju okoliczność, która mogła stanowić podstawę skargi o wznowienie postępowania. Zarzut taki w postępowaniu o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia należało uznać za niedopuszczalny.

Niezależnie od powyższego ubocznie należy wskazać na utrwalone w orzecznictwie stanowisko, że strona może potwierdzić czynności swojego pełnomocnika, który nie był należycie umocowany (por. uchw. SN (7) z 23 stycznia 2009 r., III CZP 118/08, OSNC 2009, nr 6, poz. 76). W związku z tym, jeżeli strona z możliwości takiej skorzysta, a wobec potwierdzenia przez pozwaną wszystkich czynności pełnomocnika na rozprawie apelacyjnej okoliczność ta nie budzi wątpliwości, nie może być mowy o wystąpieniu przyczyny nieważności z art. 379 pkt 2 k.p.c., która zostaje usunięta ze skutkiem *ex tunc*. W związku z tym nie może być również uznany za zasadny powiązany z zarzutem nieważności zarzut naruszenia art. 167 k.p.c. w zw. z art. 168 § 1 k.p.c. Wobec braku ograniczeń ustawowych potwierdzenie czynności pełnomocnika mogło nastąpić aż do chwili zakończenia postępowania przed Sądem II instancji i uchybienie terminowi wyznaczonemu w tym celu przez Sąd nie mogło mieć znaczenia.

Odnosząc się do pozostałych podstaw skargi, należało uznać, że już przy pierwszej ocenie wskazują one, że nie ma możliwości ich uwzględnienia, a tym samym skargę należy uznać za oczywiście bezzasadną. Charakter naruszeń przepisów zarzucanych Sądowi Okręgowemu pozwala przyjąć, że w sprawie nie mogło dojść do rażącego naruszenia prawa, które odpowiadałoby utrwalonemu w orzecznictwie i doktrynie rozumieniu pojęcia „niezgodności z prawem” w rozumieniu art. 424¹ k.p.c. Niezgodność z prawem w rozumieniu art. 424¹ k.p.c. może wynikać tylko z oczywistych błędów sądu, spowodowanych rażącym naruszeniem zasad wykładni lub stosowania prawa. Tym samym musi mieć charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty, bowiem tylko w takim wypadku orzeczeniu sądu można przypisać cechy bezprawności rodzącej odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa.

Nie powinno budzić żadnych wątpliwości, że zgodnie z art. 6 k.c. to na stronie powołującej się na określone fakty ciąży obowiązek ich udowodnienia. Sąd Okręgowy przekonująco uzasadnił fakt nieudowodnienia przez powoda podnoszonych w niniejszym postępowaniu roszczeń, w tym powoływanych na ich uzasadnienie twierdzeń o dokonywanych na rachunki bankowe pozwanej wpłatach, które miały być następnie przeznaczone na spłatę jej kredytu. Brak precyzji w twierdzeniach powoda skutecznie uniemożliwił poczynienie ustaleń co do faktów dotyczących spłat.

Za oczywiście bezzasadny należało również uznać zarzut naruszenia art. 229 k.p.c. Możliwość uznania określonych faktów za przyznane przez stronę przeciwną warunkowana jest brakiem wątpliwości co do przyznania. Wbrew twierdzeniom skarżącego pozwana w pismach procesowych zaprzeczyła, aby powód kiedykolwiek naprawiał jej samochód, a przez to czynił nakłady na jej majątek, w związku z czym brak jest jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że doszło do wyraźnego przyznania twierdzeń powoda. Pozwana nie została nawet w niniejszym postępowaniu przesłuchana w charakterze strony, wobec czego wskazywanie na fakt przyznania nie ma żadnego uzasadnienia.

Zarzut naruszenia art. 753 § 2 k.p.c. został oparty na błędnych okolicznościach sprawy założeniach, że powód prowadził sprawy pozwanej bez zlecenia. Z ustalonego stanu faktycznego wynika, że powód w czasie trwania małżeństwa pomagał pozwanej w prowadzeniu spraw, w których była stroną, w tym reprezentował ją jako pełnomocnik. Oznacza to działanie za wiedzą i wolą pozwanej, co wyklucza działanie bez zlecenia.

Nie ma również podstaw do przyjęcia, że strony łączyła umowa odpłatnego zlecenia, a w związku z tym, aby po stronie powoda powstało roszczenie o wynagrodzenie odpowiadające wykonanej pracy na podstawie art. 735 § 2 k.c. Dokonywane przez powoda czynności należy, w braku przeciwnych argumentów, traktować wyłącznie jako wyraz wzajemnej pomocy małżeńskiej, do której na podstawie art. 23 k.r.o. obowiązany jest każdy z małżonków. Z poczynionych w sprawie ustaleń wynika, że opłaty sądowe w postępowaniu prowadzonym z udziałem pozwanej nie zostały uiszczone przez powoda.

Odnosząc stanowisko zajęte przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia do wcześniejszych uwag dotyczących pojęcia niezgodności z prawem, nie sposób zatem uznać, aby w toku rozpoznawania sprawy i orzekania doszło do uchybień, które byłyby ewidentne lub rażące i które z tych przyczyn skłaniałyby do uznania wydanego orzeczenia za niezgodne z prawem. W związku z tym skargę należało uznać za oczywiście bezzasadną.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 424⁹ k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania.

O kosztach postępowania wywołanego skargą orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c., 98 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 424¹² k.p.c. Suma zwrotu kosztów równa jest wynagrodzeniu adwokata w wysokości wynikającej z § 10 ust. 5 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 5 w zw. z § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu wywołanym skargą przyznano na podstawie § 16 ust. 5 pkt 2 w zw. z § 8 pkt 5 i § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.